



Søren Abildgaard

formand for Landsforeningen af Menighedsråd og menighedsrådsformand i Søborggaard og Haralds Sogne

Menighedsrådet og de frivillige

Menighedsrådets arbejde med frivillige skal tages alvorligt, og der skal fokus på, hvad der giver mening at skabe sammen med andre. Arbejdet med frivillige rummer store muligheder. Det kan være til berigelse for sognet og den lokale kirke, ligesom det kan have værdi for den enkelte, der inviteres ind i et fællesskab om at gøre noget for andre og for lokalsamfundet.

Meget tyder på, at antallet af frivillige har været uændret gennem de sidste små 20 år, men at de tilsammen lægger færre timer i det frivillige arbejde. Mange vil gerne være frivillige, men især hvis de bliver opfordret direkte.

På trods af det er der en generel tendens til, at frivilligheden er udfordret i det danske samfund. Det påvirker naturligvis også folkekirken. Årsagerne kan være mange. Præstationskrav på arbejdsmarkedet og uddannelser og ønsket om balance mellem arbejdsliv, fritidsliv og familieliv kan gøre det vanskeligt at få især unge, erhvervsaktive og børnefamilier til at melde sig som frivillige i kirken. Derfor bliver også folkekirkens frivillige overvejende fundet i den ældre del af befolkningen.

Det kan især være vanskeligt at få frivillige til at påtage sig det langvarige, forpligtende engagement, som en plads i menighedsrådet indebærer. Noget lettere er det at engagere frivillige i konkrete projekter, som giver umiddelbar mening for den enkelte. Det giver en større konkurrence om de frivillige. Det kan udfordre den folkekirkelige kultur omkring rekruttering, ledelse og inddragelse af frivillige; men det kan også bruges som afsæt til at rekruttere til de mere forpligtende poster – som for eksempel en plads i menighedsrådet.

Opfattelsen af frivillige

På et mere fundamentalt plan handler årsagerne til, at det kan være svært at

rekruttere, om vores forhold til og opfattelse af frivillige. Er de frivillige alene dem, der giver de professionelle en ekstra hånd med konkrete arbejdsopgaver, så armene rækker længere? En stigende professionalisering af velfærdsstatens funktioner giver anledning til, at denne opfattelse trives både blandt de professionelle ansatte og blandt borgerne. Vi har betalt vores (kirke)skat og forventer derfor, at andre mod betaling tager ansvar for levering af de nødvendige ydelser.

Kommunerne er interesseret i at få adgang til folkekirkens frivillige. Det skyldes, at finansieringen af de kommunale velfærdsydelser ikke rækker helt til at dække behovet. Her bliver de frivillige en interessant ressource.

Tysk inspiration

I tysk tradition anvendes begrebet Ehrenamt om den frivillige, altruisti-

daglige er så afhængige af. Kirken er de døbte medlemmer, menigheden, som forsamles til gudstjeneste og tager ansvar for fællesskabet.

Af denne forsamlings midte vælges repræsentanter til at lede den lokale kirke, kalde præster, ansætte de nødvendige professionelle medarbejdere, vælge biskop mv.


Men ansvaret for fællesskabets liv og vækst påhviler i princippet alle døbte medlemmer. Derfor er kirkens arbejde også først og fremmest det, som vi hver især frivilligt vælger at arbejde sammen med andre om. Af praktiske grunde kan vi vælge at overlade nogle opgaver til professionelle ansatte, men uden den enkeltes engagement skabes der ikke liv og vækst.

Kirkens fællesskab, menigheden, minder på denne måde om det civilsamfund, hvor myndige borgere tager ansvar for egne og fælles anlig-

Vi skal have en kultur for arbejdet med frivillige, der ikke kun ser dem som den billige arbejdskraft, der får økonomien til at hænge sammen.

ske indsats som myndige borgere udøver til gavn for fællesskabet og almenvellet. Som repræsentanter for et myndigt lægfolk skal vi måske i højere grad lade os inspirere af denne tradition. Kirken er ikke først og fremmest de professionelle ansatte, som vi i det

gænder. I den offentlige debat synes intet for stort eller for småt til at påkalde sig politisk interesse. Den politiske samtale i Folketinget og andre folkevalgte organer er naturligvis også et udtryk for, at myndige borgere har valgt repræsentanter til at finde de



"Det er værdifuldt i sig selv, at mennesker engagerer sig i kirkens liv og vækst, at vi sammen skaber meningsfulde fællesskaber, at vi sammen bidrager til kirkens opgaver med diakoni, undervisning og mission, og at vi forsamles til gudstjenester", skriver Søren Abildgaard

Foto: Betty Arendt

gode, fælles løsninger. Men det overses ofte, at de gode svar på fælles udfordringer ikke nødvendigvis er politiske, men kan overlades til civilsamfundets myndige borgere. Ellers forskyder det personlige og fælles ansvar sig. Ansvar for vores ældre familiemedlemmer og for børns og unges trivsel eller ansvaret for de ensomme og udsatte kan ikke helt overlades til stat og kommune, uden at vi mister noget væsentligt som samfund.

Meget mere end billig arbejdskraft

Regeringen har erkendt, at det er i vores møde med hinanden, at vi udvikler os, og fællesskabet styrkes. Her spiller både civilsamfundet og folkekirken en central rolle, når man læser regeringsgrundlaget. Måske ønsker man primært at styrke civilsamfundet af hensyn til velfærdssamfundet og for at bevare levende lokalsamfund; men det er dog et skridt i retning af en ændret forståelse af vores frivillige engagement i samfund og kirke.

For menighedsrådet er opgaven at sikre det gode samspil mellem de valgte medlemmer, præster, ansatte og frivillige. Vi skal have en kultur for arbejdet med frivillige, der ikke kun ser dem som den billige arbejdskraft, der får økonomien til at hænge sammen. Det er værdifuldt i sig selv, at mennesker engagerer sig i kirkens liv og vækst, at vi sammen skaber meningsfulde fællesskaber, at vi sammen bidrager til kirkens opgaver med dia-

koni, undervisning og mission, og at vi forsamles til gudstjenester.

En sådan kultur handler mindre om, hvilke opgaver menighedsråd, præster eller ansatte definerer et behov for at få løst. Det handler mere om, hvad der giver mening for os at skabe sammen med andre.

Menighedsrådets arbejde med frivillige skal tages alvorligt, og det skal håndteres professionelt og ikke tilfældigt. Det handler om inddragelse og muligheder for udvikling, om ledelse og organisering.

Et bevidst arbejde med frivillighedskulturen i det enkelte sogn kan også være med til at sænke tærskelen til det mere forpligtende engagement som menighedsrådsmedlem. Der er således også en rekrutteringsmulighed til kommende menighedsrådsvalg, som vi bør være bevidste om. Jo mere menighedsrådet engagerer sig i arbejdet med at skabe liv og vækst sammen med frivillige, menigheden, medlemmerne og sognet, desto større forståelse for menighedsrådets relevans kan der skabes.

Menighedsrådet skal måske øve sig i at lytte til, hvad der optager mennesker i og omkring kirken. Det kan i sig selv være med til at ændre kulturen og vores møde- og arbejdsformer, så det bliver mere attraktivt at tage aktivt del i et menighedsrådsvalg.

Forskellige vilkår

Vilkårene for at være lokal kirke varierer meget fra sted til sted. Der er forskel på land og by, på befolkningens sammensætning, mellem store og små sogne. Vi har forskellige samarbejdsrelationer, kulturer og økonomiske muligheder.

Menighedsrådene skal derfor finde den ramme for arbejdet med frivillige, der passer ind i den lokale kontekst. Her kan vi med fordel lade os inspirere af hinanden. I mange sogne er der allerede et velorganiseret og omfattende arbejde, hvor frivilligheden er et bærende element. Andre steder skal der gøres en indsats, som med fordel også kan række ud til lokalsamfundets foreninger og institutioner for på den måde at placere den lokale folkekirke centralt i det fælles ansvar for at styrke lokalsamfund og civilsamfund.

FUVs undersøgelse af de frivillige i folkekirken giver et godt grundlag for, at folkekirkens menighedsråd kan komme i gang med arbejdet med at rekruttere nye frivillige til både menighedsråd, kirkens arbejde og opgaver. Særligt peger undersøgelsen på, hvem vi i særlig grad savner i det kirkelige arbejdsfællesskab, hvis vi gerne vil have, at det afspejler medlemmerne bedre end i dag. ■